

3. Tema Ölçme ve Değerlendirme

1-4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

UYGURLARIN TÜREYİŞİ

“Bir gün bu iki ağacın arasına, gökten bir ışık inmişti. Bunun üzerine, iki yandaki dağlar yavaş yavaş büyümeğe başladılar. Bu durumu gören halk ise, hayretler içinde kalmıştı. İçlerinde büyük bir saygı duyarak, Uygurlar oraya doğru yaklaştılar. Tam yaklaştıkları bir sırada, kulaklarına çok tatlı ve güzel müzik nağmeleri gelmeğe başladı. Her gece buraya bir ışık inmeğe ve ışığın etrafında da otuz defa şimşek çakmağa başladı. Diğer bir gün de aynı yerde, ayrı ayrı kurulmuş beş tane çadır gördüler. Bunların her birinde, birer çocuk oturuyordu. Her çocuğun karşısında da, onları doyurmağa yetecek kadar süt dolu emzikler asılı idi. Çadırın tabanı da, baştan aşağıya kadar gümüşle döşenmişti.

“ Bütün boyların reisleri ve halkları, bu garip şeyi görmek için yerlerini bırakıp koşmuşlardı. Bu manzarayı görünce, saygı ile diz çöküp, selâm verdiler. Biraz sonra da çocukları alarak, dışarı çıktılar. Beslenip, büyütölmeleri için de, onları süt annelerine ve dadılara verdiler. Her fırsatta onlara saygı gösteriyorlar ve ikramda bulunuyorlardı. Çocuklar artık, süt çocuğı olmaktan çıkıp da, konuşmağa başlayınca, uygurlardan anne ve babalarını sordular. Onlar da, o iki ağacı gösterdiler. Bunun üzerine halk, çocukları alıp, ağaçların yanına gittiler. Çocuklar ağaçları görünce, onlara tıpkı evlâdın babasına gösterdiği saygıyı gösterdiler. Ağaçların karşısında diz çöktüler ve yeri öptüler. Bunun üzerine ağaçlar da dile gelip şöyle dediler:

“— Güzel huy ve iyi özelliklerle bezenmiş çocuklar, böyle olurlar ve anne ile babalarına böyle saygı gösterirler. Ömrünüz uzun, adınız ünlü ve şöretiniz de devamlı olsun!”

1. Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yabancı dillerin etkisi görülür.
- B) Öykülemeye başvurulmuştur.
- C) Sözlü gelenek öğeleri bulunmaktadır.
- D) Olağanüstü özelliklere yer verilmiştir.
- E) İçinde eylem olan kısa cümleler kullanılmıştır.

2. Verilen parçada destan kahramanlarına ait hangi özelliklere yer verilmiştir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

3. Bu parçada Türk destan motiflerinden hangisi/hangileri görölmektedir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

6 ve 7. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

TİLKIYLE TEKE

Tilkinin biri bir kuyuya düşmüş, bir türlü çıkamazmış. Oradan bir teke geçmiş, susadığı için kuyuya bakmış, tilkiyi içeride görünce: "Bu su iyi mi? İçilir bir şey mi?" diye sormuş. Tilki işi babacanlığa vurup suyu bir övmüş, bir övmüş, tekenin ağzının suyunu akıtmış: "Hiç durma, in aşağı!" demiş. Teke onun sözlerine kanmış, zaten susuzluktan da dili damağına yapışıyormuş, hiç düşünmeden aşağı inmiş. Susuzluğunu giderdikten sonra akli başına gelir gibi olmuş, tilkiye: "Eee! Nasıl çıkacağız buradan?" diye sormuş. Tilki: "Sen hiç merak etme: ben buradan ikimizi de kurtarmanın yolunu biliyorum. Sen şimdi doğrulup önayaklarını duvara dayar, boynuzlarını da havaya diker-sin; ben tırmanıp çıkar, sonra seni de çekerim" demiş. Teke bu akli pek beğenmiş, hemen razı olmuş; tilki arkadaşının bacaklarından omuzlarına, omuzlarından boynuzlarına atlayıp kuyunun ağzına varmış, hemen oradan uzaklaşmış. Tekenin: "Biz böyle mi sözleştik? Sen sözünde durmaz mısın?" diye sitem ettiğini duyunca dönmüş: " Senin çenende kıl olduğu kadar kafanda da akıl olsaydı, nasıl çıkacağını düşünmeden hiç iner miydin bu kuyuya?" demiş. Akli başında bir insan, sonunun ne olacağını düşünüp incelemekten, hiçbir işe girişmemelidir.

6. Fabl kahramanlarının genellikle hayvanlar arasından seçilmesinin nedenleri neler olabilir? Gerekçelendirerek yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

7. Fabl metni ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Olay ağırlıklı bir metindir.
- B) Somut konular ele alınmıştır.
- C) Belli bir plana göre yazılmıştır.
- D) Karşılıklı konuşmalardan oluşmuştur.
- E) Metnin sonunda öğüt içeren ifadeler yer verilmiştir.

8 ve 9. soruları aşağıdaki “edebiyatın matematiği” adlı etkinliğe göre cevaplayınız.

Bir grup öğrenci, sınıf içi etkinlikler kapsamında “edebiyatın matematiği” adını verdikleri eğitsel bir oyun oynamaktadır.

Etkinliği yöneten bir öğrenci, yukarıdaki infografiğe bir nazım biçimine ait bazı bilgiler yazmış ve bu bilgilerin toplamında ulaşabilecekleri şiir parçasının daha önce hazırlanmış aşağıdaki şiir kartlarından hangisine ait olduğunu bulmalarını istemiştir.

ŞİİR KARTLARI	
I Uşşâkın olsa nola fedâ nakd-i canları Seyr etmedin mi dünki fedâyî civanları Şevk âteşine sen de tutuştun mu ey gönül Gördün mü dün güreş tutuşan pehlevanları Ol perçemin nazîrini hâtırdı mı gönül Görmüş idin geçen sene sünbül zamanları	II Yüzünde hasta-i sevdâ gibi melâlet var, Nedir bu hâl-i perîşânın ey hilâl-i seher? Sabâh-ı feyz-i bahârîde mübtesem ezhâr Çemen çemen mütemevvic nesîm-i anber-bâr; Niçin? Ben anlamadım kimden etsem istifsâr? Yüzünde hasta-i sevdâ gibi melâlet var!..
III Kimdir ki damında nâle vü zâr etmez Derdin sana nâle ile ızhâr etmez Feryâdına hîç kimsenin yetmezsin Feryâd ki feryâd sana kâr etmez	IV Çün bildi kim olduğumu Leylî Ruhsârına aktı eşk seyli Giryan dedi ey gözüm çerâğ Vahşîlere el benimle yağ Sen men dediğim habîb imişsen Derd-i dilime tabîb imişsen

Toplama işlemindeki bilgilerden ve şiir kartlarından hareketle öğrenciler arasında aşağıdaki diyalog geçmiştir.

Ahmet: Toplama işleminin sonucu, beni I numaralı şiir kartına yönlendiriyor. Çünkü karttaki şiir parçasının beyit nazım birimiyle yazıldığını görüyorum.

Derya: II numaralı karttaki şiirde şair, beyitle yazdığı birimde sevda hastalığından söz etmiştir. Bunun için bu şiirin temasının aşk olduğunu düşünüyor ve bu işlemin sonucunun II numaralı karttaki şiir olduğunu ifade etmek istiyorum.

Hakan: III numaralı karttaki şiirde, dize sonlarında yer alan “zâr etmez, ızhâr etmez, kâr etmez” sözlerinin ahenkli olduğunu görüyorum. Bunun için toplama işleminin sonucu, beni III numaralı karttaki şiire yönlendiriyor.

Çiğdem: IV numaralı karttaki şiir parçasının beyit nazım birimiyle yazıldığını ve her bir birimin kendi arasında ahenkli olduğunu görüyorum. İlk beyitte geçen “eşk” kelimesinden dolayı şairin bu şiirde aşk temasını işlediğini tahmin ediyorum. Dolayısıyla bu toplama işleminin sonucunun IV numaralı karttaki şiir parçası olduğunu düşünüyorum.

8. Buna göre toplama işleminin sonucunu hangi öğrenci doğru şiir kartıyla eşleştirerek bulmuştur? Belirtiniz.

.....

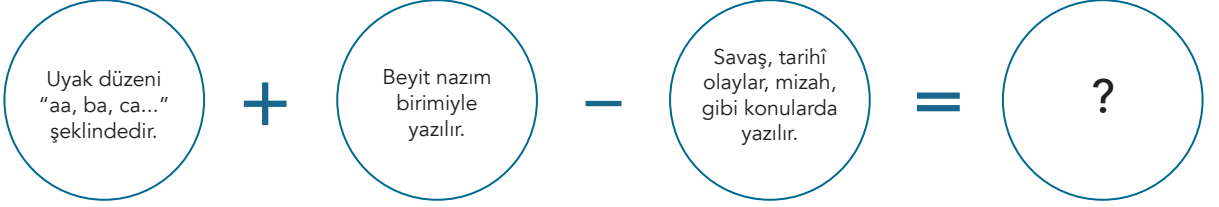
.....

.....

.....

.....

Etkinliği yöneten öğrenci, infografikte aşağıdaki değişiklikleri yapmıştır.

9. Bu durumda "?" ile belirtilen yere numaralanmış kartların hangisindeki şiir parçası getirilmelidir? Gerekçesiyle yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

10.

NAHİVCİ İLE GEMİCİ

Bir nahivci gemiye bindi. O kendini beğenmiş, yüzünü gemiciye dönüp:
Sen hiç nahiv okudun mu, dedi. Gemici: Hayır, dedi. Nahivci: Ömrünün yarısı mahvoldu, dedi.
Öfkesinden gemicinin gönlü kırıldı. Ama o anda cevap vermeyip sustu.
Rüzgâr gemiyi bir girdaba düşürdü. Gemici, o nahivciye yüksek sesle seslendi:
Yüzme bilir misin hiç, söyle. Nahivci: Hayır, a güzel cevaplı, güzel yüzlü, dedi.
Gemici: Bütün ömrün mahvoldu ey nahivci çünkü gemi bu girdaplarda batacak, dedi.

Mevlana'nın *Mesnevî*'sinden alınmış bu metindeki olay kişilerini onların karakteristik özelliklerini göz önünde bulundurarak hayvanlarla zihninizde eşleştiriniz. Metni, asıl iletisini değiştirmeyecek şekilde fabl türünün özelliklerini yansıtan bir metne dönüştürünüz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Tema Ölçme ve Değerlendirme Cevap Anahtarı

1.	A
2.	Olağanüstülük
3.	Işık ve ağaç
4.	Metinden faydalanarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
5.	Mesnevinin uyak düzeni "aa, bb, cc" biçimindedir. Beyit sayısı sınırsızdır.
6.	Metinden faydalanarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.
7.	B
8.	Çiğdem adlı öğrenci toplama işleminin sonucunu doğru şiir kartıyla eşleştirmiştir.
9.	Soru işaretiyle belirtilen yere I numaralı şiir kartı getirilmelidir. Bu karttaki şiir "aa, ba, ca" biçiminde uyaklanmış ve beyit nazım birimiyle yazılmıştır.
10.	Metinden faydalanarak öğrencilerin bağlama uygun özgün cevaplar vermesi beklenmektedir.